

Utfordring 3.1

Finner nyttenivå:

77.45966692414834

Finner reservaslønn:

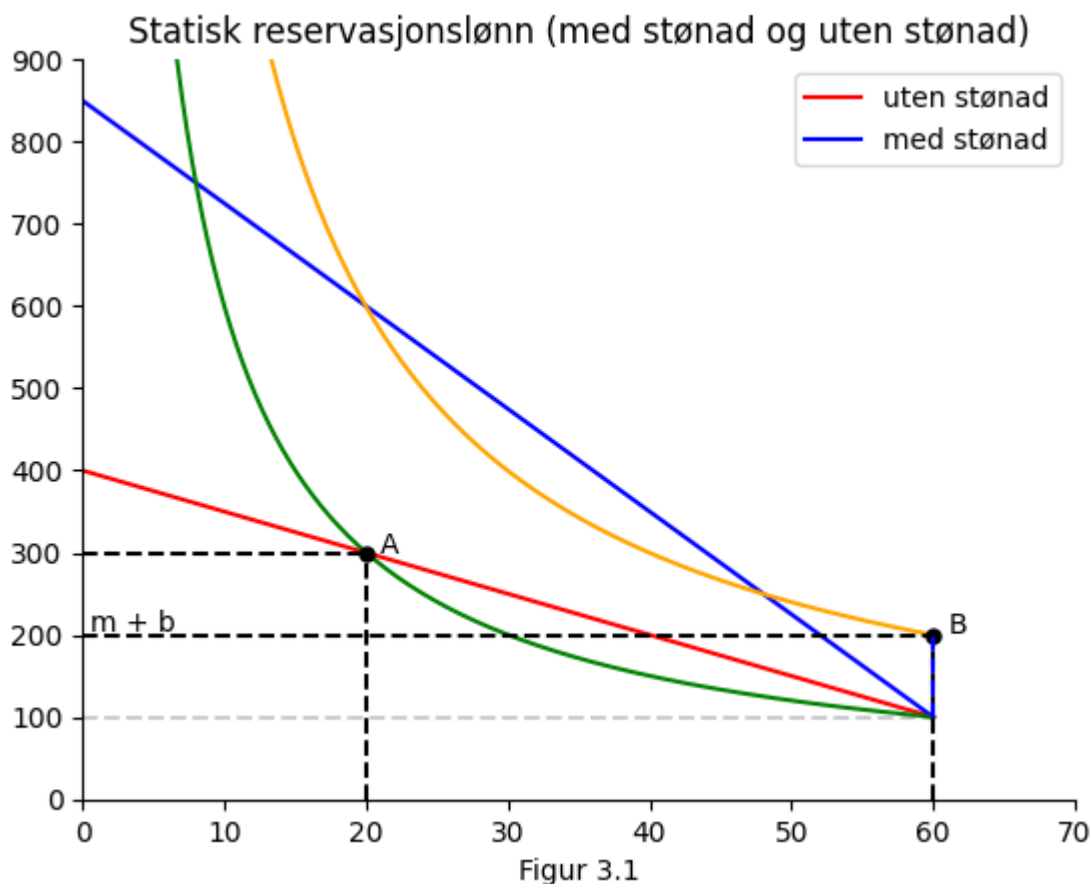
[4.99812812500000]

Finner nyttenivå:

109.54451150103323

Finner reservaslønn:

[12.4878125000000]

Den statiske reservaslønnen når individet ikke kan bestemme arbeidstimer fritt, er gitt ved lønnen der individet er indifferent mellom å ikke arbeide og det å jobbe h_{ft} .

Gitt ved: $U[m + w_{ft}^r h_{ft}, l_0 - h_{ft}] = U(m, l_0)$. For å finne reservaslønnen har jeg først funnet nyttenivået, der $l_0 = 60$ og $c = 100$ og 200 , og henholdsvis satt inn i ordningen og løst for w^r . Dette betyr at når $w = w_{ft}^r$ så er valget til Tone i punktet der hun er indifferent mellom det å jobbe fulltid og det å ikke jobbe i det hele tatt. I punkt B jobber ikke Tone, hun har da et konsum som tilsvarer den arbeidsfri inntekten (m) pluss stønaden hun mottar ved å ikke arbeide (b). I punkt A mottar ikke Tone stønad (jobber 40 timer), vi observerer at punkt A er på et lavere nytte nivå $A < B$. Tone har dermed

mer nytte av å ikke arbeide, og vi ser at i denne figuren så vil preferansen til Tone være å ikke delta i arbeidsmarkedet.

I figuren ser vi at helningen på budsjett betingelsen blir brattere, dette skjer på grunn av at tilgangen til stønad øker inntekten til Tone. Tone mottar derimot ikke stønad om hun deltar i arbeidsmarkedet, så punkt B er det eneste punktet langs den blå budsjettbetingelsen Tone kan oppnå. Punkt B er en "knekk" i bunnen av budsjettbetingelsen, og representerer mengden nytte (konsum, fritid) Tone mottar når hun ikke deltar på arbeidsmarkedet, men med tilgang til stønad.

Tone sin reservasjonslønn øker fra 5 til 12.5 (i ti-ere). Årsaken til at reservasjonslønnen øker er at alternativkostnaden ved å ha fri reduseres. Tone har en lavere reservasjonslønn når hun ikke mottar stønad, da er kostnaden ved å ha fri er relativt høy. Det vil si at dersom Tone ikke velger å jobbe går hun glipp av relativt mye inntekt. Om Tone mottar stønad reduseres denne kostnaden, hun har større inntekt når hun bare har fri sammenlignet med da hun ikke mottar stønad.

Utfordring 3.1.2

Trygd påvirker arbeidsmarkedet igjennom tre hoved kanaler. Når arbeidssøkere har en lav reservasjonslønn, finner de mange jobber attraktive, mens en høy reservasjonslønn begrenser antallet jobber som er attraktive. Denne effekten kalles for jobbsøker effekten. Trygd bidrar også til å redusere alternativkostnadene ved å være arbeidsledig, noe som kan føre til en lavere søk-intensitet blant arbeidssøkere. Dette resulterer i en lengre varighet av arbeidsledighet, men når folk til slutt aksepterer en jobb, vil kvaliteten på denne jobben være bedre, ettersom de har mulighet til å søke i en lengre periode.

På lønssiden kan ufullkommen konkurranse føre til friksjoner, som skyldes at det tar tid for arbeidsgivere og arbeidstakere å finne hverandre, noe som gir begge parter en viss grad av markedsrett. Arbeidsgiveren vet at arbeidstakeren kan ha vanskeligheter med å finne en annen jobb, mens arbeidstakeren vet at arbeidsgiveren kan ha vanskeligheter med å finne en annen kvalifisert arbeidstaker. Når trygden er høy, styrkes forhandlingsposisjonen til arbeidstakerne, noe som kan føre til høyere lønninger. Imidlertid kan høyere lønninger og en lav søk-intensitet gjøre det mindre verdifullt for bedrifter å ansette nye arbeidstakere.

Rettighetseffektene av trygd viser seg også på arbeidsmarkedet. Retten til trygd er ofte avhengig av tidligere sysselsetting og aktiv jobbsøking, noe som øker verdien av å delta på arbeidsmarkedet, bidrar til et økt arbeidstilbud, men ikke nødvendigvis fører til at flere faktisk arbeider. For "nye" arbeidssøkere, de uten rett til trygd, fører høyere trygdenivåer til en høyere verdi av å ha hatt jobb, noe som trekker flere til arbeidsmarkedet og øker deres søk-intensitet. For "gamle" arbeidssøkere, de med rett til trygd, fører derimot høyere trygdenivåer til en høyere alternativkostnad for å ta en jobb, noe som reduserer deres søk-intensitet.

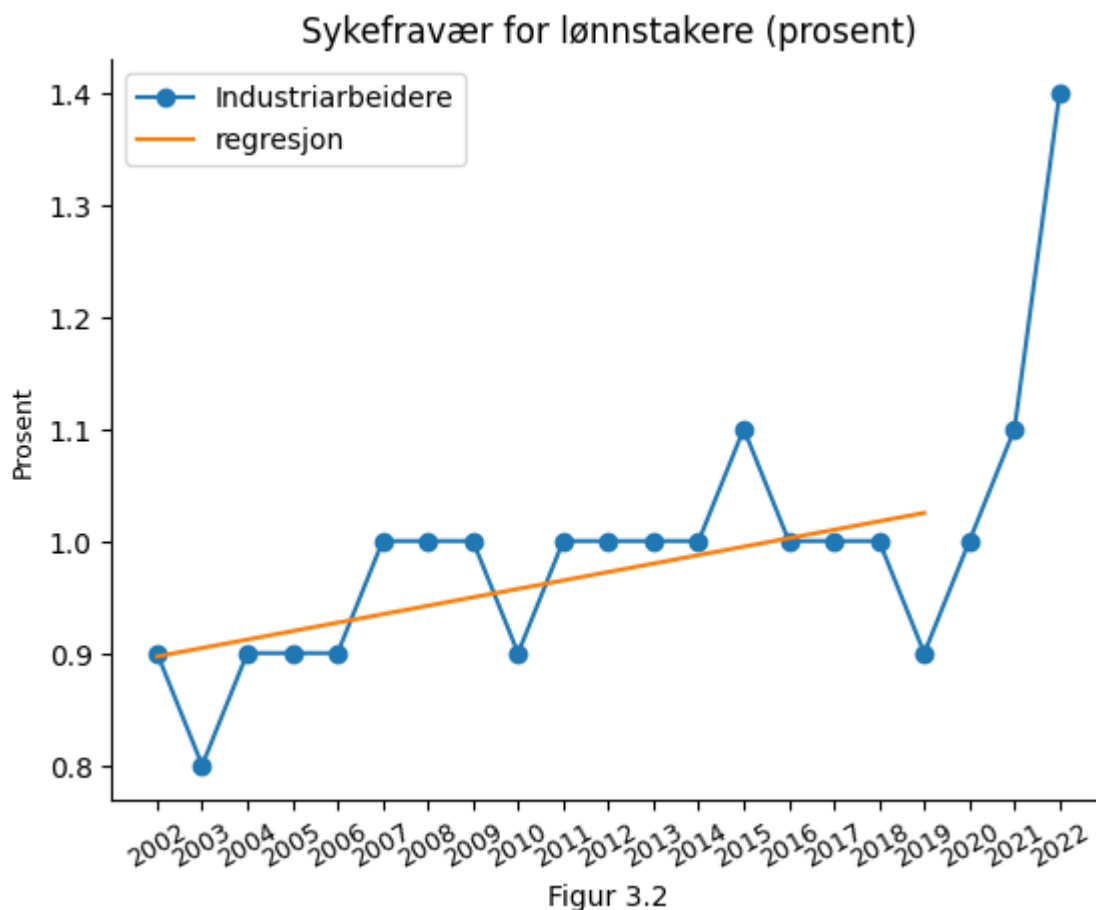
Trygd påvirker også markedet igjennom en høyere skattebyrde. Arbeidsledighetstrygd må finansieres, og jo mer generøs ytelsen er desto større skattebyrde på befolkningen.

Samlet sett har arbeidsledighetstrygd en sammensatt effekt på arbeidsmarkedet, med både positive og negative effekter, og det avhenger av balansen mellom ulike faktorer for å bestemme den samlede

effekten på arbeidssøkere, lønninger og arbeidstilbud.

Utfordring 3.2

a)

Figur 3.2 viser sykefravær i prosent fra 2002 til 2022 for industriarbeidere. Under koronaepidemien (2020 til 2022) ser vi at egenmeldingene øker betraktelig, derfor har jeg valgt å unnlate disse årene fra regresjonen. Regresjonslinjen viser at bruk av egenmelding har hatt en økende trend siden "Tredagern" av Gatas Parlament som ble utgitt i 2002.

b)

I Norge har vi relativt generøse ytelser som finansieres av arbeidsgiver eller staten avhengig av lengden på sykefravær. Staten tilbyr sosial forsikring. Denne er ikke individ spesifikk, og tar ikke hensyn til individenes risiko for å bli syk men er på aggregert nivå, derfor er den også suboptimal og det oppstår tap av velferd.

Egenmeldinger som det refereres til i "Tredagern" er et system der ansatte kan melde om sykefravær uten å måtte legge fram legeerklæring. Dette er ment til å redusere belastningen på helsevesenet og forenkle prosessen, men kan også ha en del disinsentiveffekter. Når bruk av egenmeldinger ikke innebærer et tap økonomisk (for arbeidstaker), kan det bidra til et høyere sykefravær. Egenmeldinger reduserer terskelen for å melde seg syk, slik at det blir enklere for ansatte å ha fridager fra jobb. Selv små

helseproblemer som den ansatte ellers ville jobbet igjennom hvis den måtte vise frem legeerklæring, kan gi grunnlag for egenmelding. Dette medfører også en risiko for å at ansatte misbruker systemet, og tar ut egenmeldinger selv om de ikke er syke.

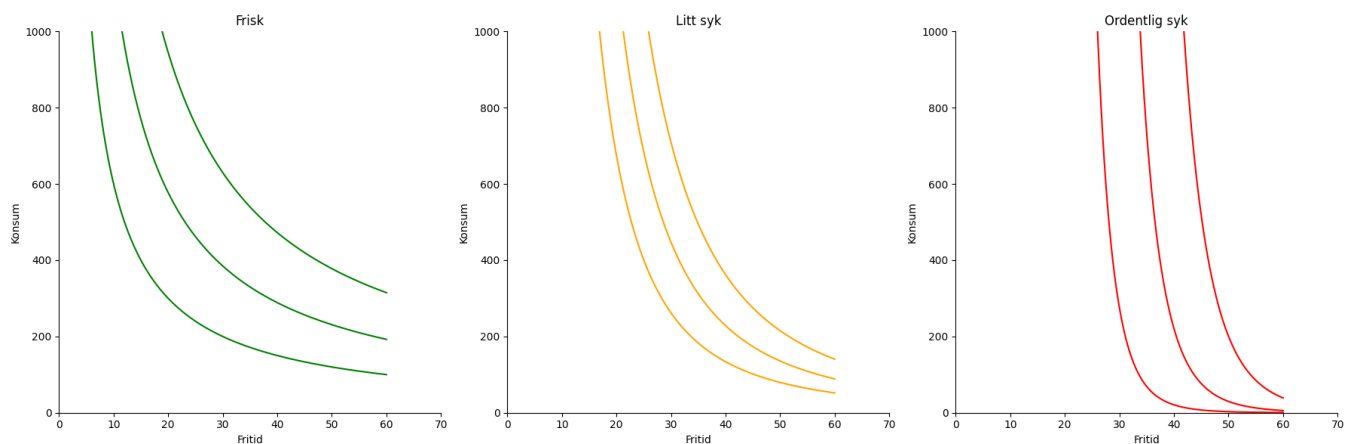
Bruk av egenmeldinger har også økonomiske effekter. Det fører til økte kostnader for arbeidsgiver, både på grunn av behovet for å leie inn andre, og fordi arbeidsgiver må betale kompensasjon for ansatte med egenmelding. Dette fører til lavere produktivitet på grunn av tap av arbeidstimer.

I økonomisk teori fokuseres det ofte på tre forhold som forklarer konjunkturbevegelsene i sykefraværet. Dersom arbeidsgiveren vet at sykepenger kan gi arbeidstakeren insentiver til å sykemelde seg, kan arbeidstakeren disiplineres av frykt for av arbeidsgiver oppfatter fraværet som negativt. Dette virker sterkest når arbeidsledigheten i økonomien er høy, ettersom arbeidsgiver enklere kan erstatte arbeidere. Dersom ledigheten er lav er det vanskeligere for arbeidsgiver å finne nye ansatte. Ved Lav ledigheten vil også utsatte grupper finne seg arbeid enklere, noe som fører til at i høy konjunkturer med lav ledigheten så vil fraværet være høyere. Teorien sier også at folkehelsen kan svinge med konjunkturerne, som betyr at ved en høykonjunktur (periode med høy produktivitet) så blir arbeidere forttere utbrent, noe som fører til mer sykefravær.

Ved å inkludere en sykdomsindeks i nyttefunksjonen kan vi lage en modell for sykefravær.

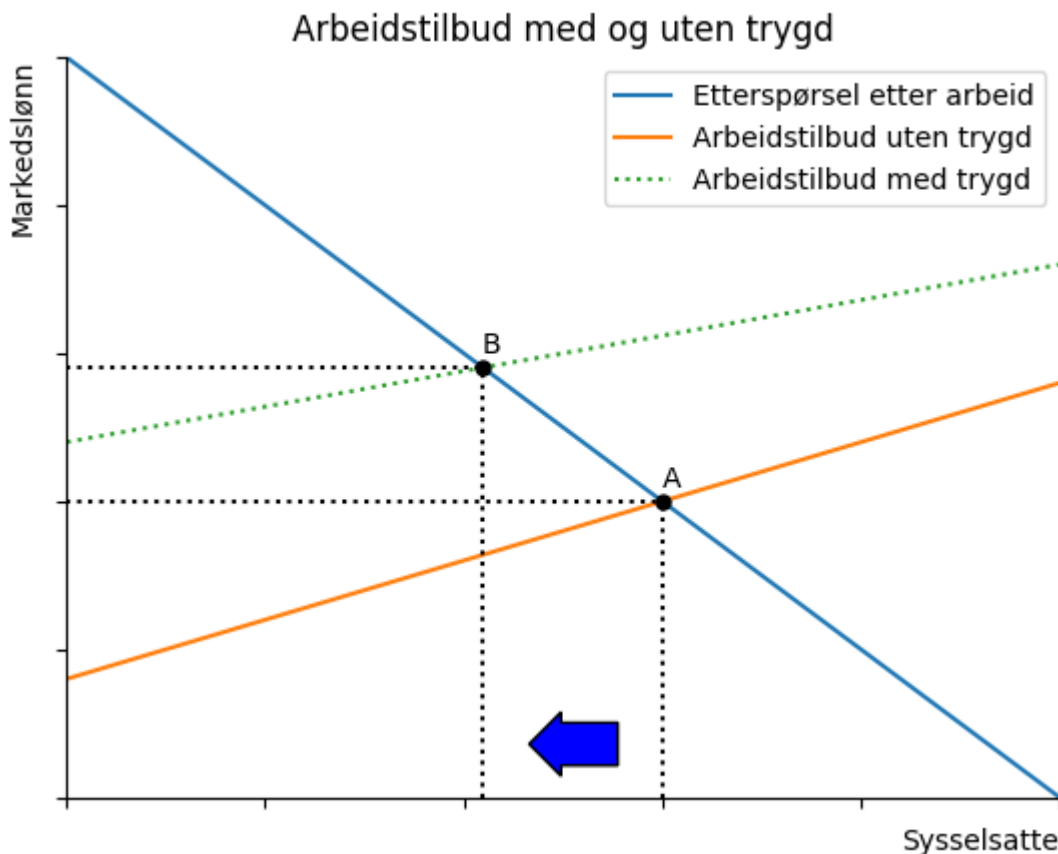
$$u = u(c, l, \sigma).$$

Nær σ nærmer seg 1 verdsetter individet fritid høyt. Det motsatte gjelder når σ nærmer seg null. Når individet opplever et lavere sykdomsnivå, tillegger den relativt større vekt til konsum i forhold til fritid.

Figuren over illustrerer hvordan et individ tillegger ulik vekt til fritid og konsum i henhold til hvor syk han/hun er. Dersom individet er ordentlig syk tillegger han/hun mye vekt til fritid og restitusjon. Kurven er bratt og individet verdsetter fritid eller restitusjon relativt høyt, det vil si at individet er villig til å gi slipp på mye konsum for å få en ekstra enhet med fritid. Dersom individet er litt syk er forholdet (MSB) mindre, som betyr at individet ikke trenger å gi slipp på like mye konsum for å få en ekstra enhet fritid. I figuren der individet er frisk er forholdet likt. Det vil si at individet må gi slipp på en enhet med det ene godet for å få en ekstra enhet av det andre. I denne situasjonen har individet like sterke preferanser for konsum og fritid, og bytter konsum og fritid på en en-til-en basis langs indifferansekurvene.

Samlet sett reduserer egenmeldinger terskelen for å melde seg syk. Alternativkostnaden ved fritid reduseres. Dette fører til en substitusjonseffekt der fritid blir mer attraktiv enn arbeid, individet vil ønske seg mer fritid, som reduserer arbeidstimene.

I et marked med perfekt konkurranse er det ikke arbeidsledighet, og dermed er arbeidsledighetstrygd og sykepenger irrelevant. Men et marked med perfekt konkurranse kan likevel gi intuisjon når man studerer effektene dette har på økonomien.

Som diskutert i utfordring 3.1 øker den statiske reservaslønna som følge av tilgangen til stønad. Om arbeid er et normalt gode så vil reservaslønna øke med graden av stønad. I et marked med perfekt konkurranse har dette flere virkninger. Arbeidstilbudet øker med lønnen, det vil si at jo høyere lønnen er desto flere arbeidere tilbyr arbeidskraft. Dersom vi innfører en arbeidstrygd øker reservaslønna, arbeidstilbudet skifter oppover. Effektene er sterkere for arbeidere med lav reservaslønn, og derfor ser vi at avstanden mellom tilbudskurvene reduseres med markedslønna. Dette betyr at arbeidsledighetstrygd øker likevektslønnen og reduserer sysselsettingen. Ordninger som sykepenger og arbeidsledighetstrygd kan derfor kritiseres for å ha disinsentiveffekter, som skyver personer ut av arbeidsmarkedet. I figuren observerer vi disse effektene ved tilpasningen fra A til B.

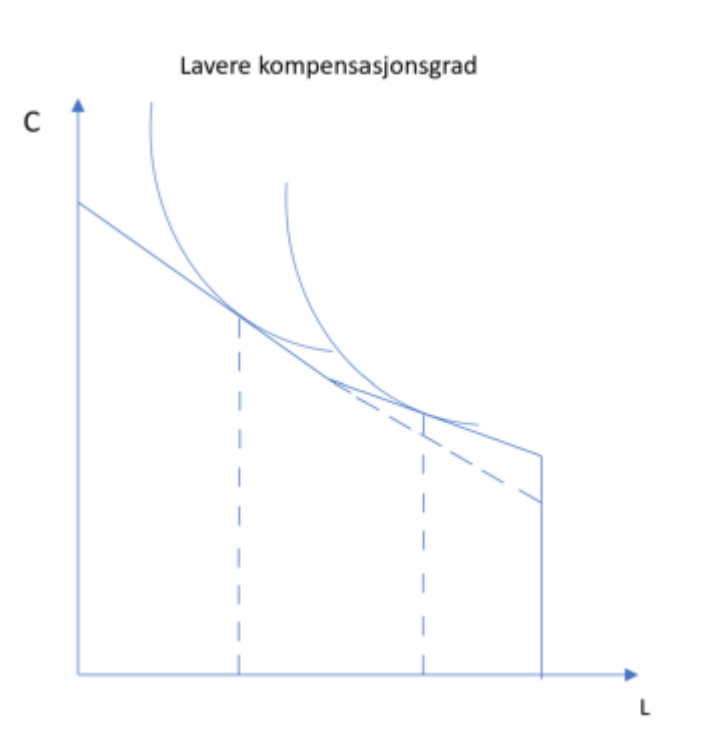
c)

For å motvirke disinsentiveffektene har mange land innført mottiltak. Dette inkluderer tidsbegrensede ytelser, der man oppmunterer arbeidere til å ikke bli for avhengig av hjelpen på lang sikt, men heller bruke ytelsene som en midlertidig løsning. Aktive arbeidsmarkedstiltak (ALMP) er et annet tiltak, som

innebærer jobbsøkerkurs, omskolering og subsidier for arbeidsgiverene. Disse er ment til å øke arbeiderenes verdi. Man kan også trappe ned ytelsene over tid, dette sikrer at det er lønnsomt å arbeide, istedenfor å være fullt avhengig av ytelse. Inntektstesting er et annet verktøy for å justere størrelsen på ytelsene basert på andre inntekter. Dette betyr i praksis at de som tjener relativt mye ikke mottar like mye støtte, slik at de som trenger hjelpen mest mottar den.

En lavere kompensasjonsgrad vil gi arbeidstaker et økonomisk incentiv til å jobbe. Og illustreres i grafen under. Her ser vi at dersom graden av kompensasjon eller sykepengen ikke kompenseres hundre prosent, så vil individets preferanse være å jobbe. Alternativ kostanden ved å ikke arbeide øker, som fungerer som et arbeidsincentiv. Som et hypotetisk eksempel kunne man på x-aksen hatt kompensasjonsgrad, mens på y-aksen hatt arbeidstilbud. Kurven ville typisk vise en negativ korrelasjon: jo høyere kompensasjon, jo lavere arbeidstilbud.

Målet er å balansere behovet for stønad med å gi arbeiderne arbeidsincentiver. Ved å gjøre dette, kan samfunnet bidra til å redusere arbeidsledigheten, øke arbeidstilbudet, og samtidig opprettholde et støttenettverk for de som trenger det.

Appendiks

Jeg har ikke brukt KI i besvarelsen min.

Kildeliste

Boeri, T. & van Ours, J. The Economics of Imperfect Labor Markets, Third Edition, Princeton.

Videoforelesning, Andrea Mannberg (2022). SOK 2008: Arbeidsledighetsrate. Link:
https://www.youtube.com/watch?v=PIK38cpDgOY&ab_channel=AndreaMannberg

Forelesningsnotater, Mikko Moilanen (2023). SOK 2008: Disinsentiveffekter. Link: https://uit-sok-2008-h23.github.io/assets/kap_6_insentiv_studenter.html

Forelesningsnotater, Andrea Mannberg (2023). SOK 2008: Arbeidsledighetstrygd. Link: https://uit-sok-2008-h23.github.io/assets/F4.3_Arbeidsledighetstrygd_2023.pdf